

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

Рўйхатга олинди

№ МО 5-3

20 13 йил

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта
махсус таълим вазирлигининг

20 13 йил "20" декабрь даги

484 - сонли буйруғи билан тасдиқланган

ҚУРИЛИШ

Олий таълим муассасалари таълим йўналишлари ва мутахассисликлари
умумқасбий ва махсус фанлари педагоглари учун малака ошириш
йўналишларининг ўқув дастури

(Био ва иншоотлар қурилиши, Гидротехника қурилиши, Қурилиш
материаллари ва конструкцияларини ишлаб чиқариш, Геодезия,
картография ва кадастр)

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

ОЛИЙ ТАЪЛИМ ТИЗИМИ ПЕДАГОГ ВА РАЎБАР КАДРЛАРИНИ ҚАЙТА
ТАЙЁРЛАШ ВА УЛАРНИНГ МАЛАКАСИНИ ОШИРИШНИ ТАШКИЛ ЭТИШ
БОШ ИЛМИЙ - МЕТОДИК МАРКАЗИ

ТОШКЕНТ АРХИТЕКТУРА ҚУРИЛИШ ИНСТИТУТИ ҲУЗУРИДАГИ ПЕДАГОГ
КАДРЛАРИНИ ҚАЙТА ТАЙЁРЛАШ ВА УЛАРНИНГ МАЛАКАСИНИ ОШИРИШ
ТАРМОҚ МАРКАЗИ

Малака ошириш ўқув дастури Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълими йўналишлари бўйича
ўқув-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи кенгашининг
2013 йил 20 декабрдаги 5 -сонли баённомаси билан маъқулланган.

- Тузувчилар:** п.ф.д., проф. Н.А.Муслимов- ТДПУ хузуридаги тармок
маркази директори
п.ф.н. Ф.Т.Эсанбобоев- ЎзМУ хузуридаги минтақавий
марказ директори
т.ф.н., доц. Р.Х.Пирматов – ТАҚИ “Бино ва иншоотлар
қурилиши” факультети декани
- Такризчилар:** т.ф.д., проф. Е.В. Щипачева – ТТЙМИ “Бинолар ва саноат
иншоотлари қурилиши” кафедраси мудири
т.ф.н., доц. С.Сайфиддинов – ТАҚИ “Бино ва иншоотлар”
кафедраси мудири

Ўқув дастурлари Тошкент архитектура қурилиш институти Илмий кенгашида тавсия
қилинган (2013 йил 31-ноябрдаги 3 - сонли баённома).

Кириш

Дастур олий таълим муассасалари педагог кадрларининг касбий тайёргарлиги даражасини ривожлантириш, уларнинг илғор педагогик тажрибаларни ўрганишлари ҳамда замонавий таълим технологияларидан фойдаланиш бўйича малака ва кўникмаларини такомиллаштиришни мақсад қилади.

Дастур мазмунида олий таълимнинг долзарб масалаларини ўрганиш, глобал Интернет тармоғидан фойдаланган ҳолда ўқув жараёнига замонавий педагогик ва ахборот технологияларини жорий этиш, педагогнинг шахсий ва касбий ахборот майдонини лойиҳалаш, педагогик маҳоратни ошириш, Ўзбекистоннинг энг янги тарихини билиш, фан, таълим, ишлаб чиқариш интеграциясини таъминлаш, тегишли мутахассисликлар бўйича илм-фанни ривожлантиришнинг устивор йўналишларини аниқлаш, илмий-тадқиқотлар ўтказишнинг самарали методларидан фойдаланишга ўргатиш асосий вазифалар этиб белгиланган.

Шу билан бирга олий таълим муассасалари профессор-ўқитувчиларининг мунтазам касбий ўсишида интерактив методлар, педагогларнинг таҳлилий ва ижодий фикрлашини ривожлантиришга йўналтирилган инновацион методикалар, масофадан ўқитишни, мустақил таълим олишни кенгайтиришни назарда тутувчи техника ва технологиялардан фойдаланган ҳолда машғулотлар олиб бориш малакаси ва кўникмаларини ривожлантириш кўзда тутилган.

Дастур доирасида берилаётган мавзулар тингловчиларнинг педагог кадрларга қўйиладиган давлат талабларини, замонавий инновацион таълим технологиялари ва уларнинг турларини билишлари, талаба шахси ва унинг хусусиятини ҳисобга олган ҳолда таълимда индивидуаллик ва дифференциал ёндашувга эришувлари ва таълим жараёнларида муаммоли таълим, ҳамкорлик технологияси ва интерфаол усулларни амалда қўллай олишлари, ахборот технологияларидан таълим-тарбия жараёнида самарали фойдалана олиш кўникмаларига эга бўлишларини таъминлашга қаратилган.

Умумий тайёргарлик модули:

- Ўзбекистон Республикаси Президентининг асарларида жамият ривожини ва таълим–тарбия масалалари.
- Таълим-тарбия жараёнларини ташкил этиш ва бошқаришнинг меъёрий-ҳуқуқий асослари.
- ОТМ тизимида ўқув жараёни ва ўқув-услубий фаолиятни модернизациялаш ва инновацион таълим технологияларини жорий этиш.

Умумкасбий тайёргарлик модули:

- Олий таълим педагогикаси ва психологияси.
- Электрон педагогика асослари.
- Таълим технологиялари ва педагогик маҳорат.

- Амалий хорижий тил.
- Тестология асослари.
- Ҳаёт фаолияти хавфсизлиги.
- Ахборот хавфсизлиги.

Умуммутахассислик бўйича тайёргарлик модули:

- Замонавий қурилиш материаллари.
- Қурилиш соҳасидаги инновациялар.
- Лойиҳалашда компьютер дастурларидан фойдаланиш.

Мутахассислик бўйича тайёргарлик модули:

- Биноларнинг энергия самарадорлигини ошириш масалалари.
- Қурилиш соҳасидаги долзарб масалалар.

Танлов фанлари модули.

Курснинг мақсади ва вазифалари

Олий таълим муассасалари “Қурилиш (Бино ва иншоотлар қурилиши, Гидротехника қурилиши, Қурилиш материаллари ва конструкцияларини ишлаб чиқариш, Геодезия, картография ва кадастр)” таълим йўналишлари ва мутахассисликлари умумқасбий ва махсус фанлардан дарс берувчи педагоглар малакасини ошириш курсининг мақсади – педагогик фаолиятга назарий ва қасбий тайёргарликни таъминлаш ва янгилаш, қасбий компетентликни ривожлантириш асосида таълим-тарбия жараёнларини самарали ташкил этиш ва бошқариш бўйича билим, кўникма ва малакаларни такомиллаштиришга қаратилган.

Олий таълим муассасалари “Қурилиш (Бино ва иншоотлар қурилиши, Гидротехника қурилиши, Қурилиш материаллари ва конструкцияларини ишлаб чиқариш, Геодезия, картография ва кадастр)” таълим йўналишлари ва мутахассисликлари умумқасбий ва махсус фанлардан дарс берувчи педагоглар малакасини ошириш курсининг вазифаси – педагогик кадрлар тайёргарлигига қўйиладиган талаблар, таълим ва тарбия ҳақидаги ҳужжатлар, педагогика ва психологиянинг долзарб муаммолари ва замонавий концепциялари, амалий хорижий тил, хорижий таълим тажрибаси, педагогнинг шахсий ва қасбий ахборот майдонини лойиҳалаш, педагог кадрларнинг малакасини ошириш сифатини баҳолаш ишлари мазмунини ўрганишга йўналтиришдан иборат.

Курс якунида тингловчиларнинг билим, кўникма ва малакаларига қўйиладиган талаблар:

Тингловчи:

- Ўзбекистон Республикаси Конституцияси, таълим соҳасида давлат сиёсати ва бошқа қонунчилик ҳамда ҳуқуқий-меъёрий ҳужжатларни;
- “Таълим тўғрисида”ги қонун, Кадрлар тайёрлаш миллий дастури ва бошқа қонун ҳужжатларининг қабул қилиниши, моҳияти ва аҳамиятини;

- мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепциясини;
- таълим тизимини ривожлантиришнинг устувор йўналишларини;
- таълим тизимида мулоқот ва коммуникатив жараёнларнинг шакл ва қонуниятларини;
- педагогик жараёнлар қонуниятлари ва шахсни ўқитиш, тарбиялаш, ривожлантиришнинг замонавий назарияси ва технологияларини;
- таълим соҳасидаги инновацияларни;
- жамиятни ва таълимни ахборотлаштириш технологияларини;
- педагогика ва психологиянинг сўнгги ютуқларини;
- замонавий қурилиш материаллари;
- қурилиш соҳасидаги инновацияларни;
- лойиҳалашда компьютер дастурларидан фойдаланиш;
- биноларнинг энергия самарадорлигини ошириш масалаларини;
- қурилиш соҳасидаги долзарб масалаларни **билиши** керак.

Тингловчи:

- таълим-тарбия жараёнлари мақсадига эришишда муассасанинг фаолиятини таъминлаш;
- таълим-тарбия жараёнларини ривожлантиришга қаратилган инновацияларни ишлаб чиқиш ва жорий этиш;
- қабул қилинган қарорларнинг натижасини баҳолаш ва прогноз қилиш;
- таълим сифатини назорат қила олиш;
- ўқув-методик ҳужжатларни ярата олиш;
- таълим жараёнида ахборот-коммуникация технологияларидан фойдаланиш;
- педагогик фаолиятга инновацияларни тадбиқ этишнинг самарали шакллари;
- замонавий педагогик технологияларни таълим жараёнига тадбиқ этиш;
- виртуал лаборатория ишларини яратиш ва қўллаш;
- хорижий тилдаги манбалардан педагогик фаолиятда фойдалана олиш;
- электрон ўқув материалларини яратиш технологияларини билиши ҳамда улардан таълим жараёнида фойдаланиш;
- педагогларда касбий компетентликни такомиллаштириш жараёнида ўз-ўзини ривожлантиришга бўлган онгли эҳтиёжни шакллантириш;
- шахсий педагогик ва методологик маданиятни ривожлантириш;
- таълим жараёнини ташкил этиш ва бошқариш;
- қурилиш бозорига кириб келаётган замонавий қурилиш материалларини амалиётда қўллаш олиш;
- лойиҳалашда компьютер дастурларидан фойдалана олиш;
- қурилиш соҳасидаги инновацияларни илмий-тадқиқот ва ўқув жараёнига тадбиқ этиш;

- Ўзбекистон Республикасидаги меъёрий ҳужжатлар тизимидаги ўзгаришларни амалайётга тадбиқ эта олиш **кўникмаларига** эга бўлиши лозим.

Тингловчи:

- педагогик мониторинг олиб бориш;
- психологик-педагогик диагностиканинг замонавий методларидан фойдаланиш;
- мутахассислик фанларидан инновацион ўқув машғулотларини лойиҳалаш, амалга ошириш, баҳолаш, такомиллаштириш;
- мутахассислик фанларини ўқитишнинг дидактик таъминотини яратиш;
- коммуникатив вазифаларни хал этиш технологиялари, касбий мулоқот усулларидан фойдаланиш, ҳамкорлик ишларини олиб бориш;
- лойиҳалаш дастурларидан фойдаланган ҳолда лойиҳаларни ишлаб чиқиш;
- курилиш ва лойиҳалаш ташкилотларининг илғор инновацияларини қўллаган ҳолда ўқув жараёнини такомиллаштириш **малакаларига** эга бўлиши зарур.

Курсни ўқитишда замонавий ахборот ва педагогик технологиялар

Модуллارни ўқитишда дарслик, ўқув қўлланмалар, маъруза матнларининг электрон версияларидан, электрон плакатлар ва бошқа электрон ресурслардан фойдаланилади. Машғулотлар семинар-тренинг шаклида олиб борилади ва кичик гуруҳларда ишлаш каби интерфаол методлардан фойдаланган ҳолда амалга оширилади.

Малака ошириш курси 144 соатни ташкил этади. Ўқув юктамаси ҳафтасига 36 соат этиб белгиланган. Ўқув курсини тугаллаган тингловчиларга Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2006 йил 16 февралдаги 25-сон қарори билан тасдиқланган давлат намунасидаги малака оширганлиги ҳақидаги сертификат берилади.

«Курилиш (Бино ва иншоотлар курилиши, Гидротехника курилиши, Курилиш материаллари ва конструкцияларини ишлаб чиқариш, Геодезия, картография ва кадастр)» малака ошириш курсининг ўқув модуллари ва уларнинг таркиби мазмуни

I. Умумий тайёргарлик модули

1.1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг асарларида жамият ривожини ва таълим–тарбия масалалари

И.Каримов асарларида жамият тараққиёти тўғрисида янги назарий концептуал ёндашувнинг илмий асослари. Ўзбекистон ижтимоий ҳаётининг сиёсий институтлар, ғоялар ва фикрлар хилма-хиллигига асосланиши. Жамият ривожланиш босқичлари. Мустақиллик ва ўтиш даврининг

зарурияти. “Ўзбек модели”нинг ишлаб чиқилиши, асосий принциплари. Жамият тараққиётини демократлаштириш ва модернизация қилиш. Эришилган ютуқлар ва унинг истиқболлари.

Демократик жамият қуришнинг муҳим шарти ҳуқуқий давлат ва фуқаролик жамияти эканлиги. Мамлакатда демократик ислохотларни чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепциясининг ишлаб чиқилиши, унинг асосий йўналишлари. Фуқаролик жамиятини ривожлантиришга қаратилган янги қонунлар ва ўзгаришларнинг аҳамияти.

Глобаллашув ва таълим-тарбия тизимидаги замонавий талаблар. Ахборот коммуникация тизими, замонавий педагогик технологиядан фойдаланиш ва унинг афзалликлари. Таълим-тарбиянинг миллий-маънавий негизлари, умумдемократик принципларга асосланиши. Миллий ғоя негизларидан таълим-тарбияда фойдаланиш.

1.2. Таълим-тарбия жараёнларини ташкил этиш ва бошқаришнинг меъёрий-ҳуқуқий асослари.

Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси, Ўзбекистон Республикасининг “Таълим тўғрисида”ги Қонуни, “Кадрлар тайёрлаш Миллий дастури”, Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармонлари ва фармойишлари, Вазирлар Маҳкамасининг Қарорлари.

Давлат таълим стандартлари, классификатор, ўқув режалар, фан дастурлари, Олий таълим вазирлигининг низомлари, буйруқлари, йўриқномалар ва бошқа меъёрий ҳужжатларнинг мазмуни ва моҳияти.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг ваколатлари, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг ваколатлари, маҳаллий давлат органларининг ваколатлари, Олий таълим муассасаларининг ваколатлари.

1.3. ОТМ тизимида ўқув жараёни ва ўқув-услубий фаолиятни модернизациялаш ва инновацион таълим технологияларини жорий этиш.

Умумий сифат менежменти тушунчаси, унсурлари, асосий ғояси ва тамойиллари. Таълим сифати тушунчаси, тавсифлари, бошқариш функциялари ва босқичлари.

Олий таълим тизимининг сифатига таъсир этувчи омиллар. Ўқув жараёнининг сифати. Профессор-ўқитувчиларнинг педагогик маҳорати ва илмий салоҳиятини баҳолаш мезонлари. Олий таълим муассасасининг моддий-техник таъминоти сифати. Олий таълим муассасасининг сифат сиёсати. Таълим маркетинги хизматлари сифати. Битирувчиларнинг сифати.

Олий таълим сифатини баҳолашнинг асосий йўналишлари. Олий таълим муассасаларининг рейтинги. Факультет ва кафедралар даражасида сифат менежменти.

Таълимдаги инновацион технологиялар. Олий таълим муассасасида ўқув-услубий фаолиятни модернизациялашнинг асосий йўналишлари.

Инновацион таълим технологияларини ўқув жараёнига тадбиқ этиш.

Халқаро ҳамкорлик ва хориж тажрибаси. Профессор-ўқитувчиларнинг ахборот-коммуникация технологиялари, чет тиллар ва педагогик технологиялар бўйича саводхонлигини ошириш масалалари.

Олий таълимнинг электрон ахборот-ресурслари ва замонавий ўқув адабиётлари билан таъминотини янада ривожлантириш.

II. Умумқасбий тайёргарлик модули

2.1. Олий таълим педагогикаси ва психологияси.

Олий таълим педагогикаси ва психологияси фанининг долзарб масалалари. Таълим жараёни ягона тизим сифатида. Таълим парадигмалари. Педагогик тадқиқот методлари. Олий таълимни модернизациялаш ва оптималлаштириш. Таълим жараёнининг психологик ўзига хослиги. Ўқув мотивацияси ва таълим самарадорлиги. Шахс психологияси ва шахсга йўналтирилган таълим. Педагогик коммуникацияда психологик компетентлик.

2.2. Электрон педагогика асослари.

Ахборот – коммуникация технологиялари ҳақида тушунча. Ахборот – коммуникация технологияларининг воситалари. Янги ахборот технологиялари, ахборот тизимини бошқариш, ахборот тизимининг функционал ташкил этувчилари. Маълумотларни марказлашган ҳолда қайта ишлаш. Маълумотларни узатиш тизимлари ва уларнинг характеристикаси. Замонавий коммуникация технологиялари. Таълим жараёнида ахборот-коммуникация технологиялари, интерактив технологиялардан фойдаланиш.

Ўқув мақсадли электрон воситаларни яратиш ва уларнинг сифатини баҳолаш. Ўқув-тарбия жараёнининг ахборот-методик таъминотини ва ўқув муассасаси ташкилий бошқарув тизимини автоматлаштириш ва унинг истиқболлари. Электрон ўқув материаллар базасининг тузилмаси ва таркиби. Таълимий ИНТЕРНЕТ ресурслари ва улардан ўқув жараёнида фойдаланиш.

Педагогик дастурий воситаларнинг умумий таърифи. Электрон ўқув материаллари ва уларнинг турлари. Замонавий дастурлаш тиллари асосида электрон ўқув материалларини яратиш.

Аудиовизуал ахборот: табиати, манбалари, ўзгартирувчилари, ташувчилари. Ўқитишнинг аудиовизуал технологиялари: теле ва видеоконференциялар ва уларни ташкил этиш, аудио, видео ва компьютерли ўқув қўлланмалари, аудио, видео ва компьютерли материалларнинг банки, аудио, видео ва компьютерли ўқув қўлланмаларини яратишнинг дидактик принциплари. Ўқитишнинг интерфаол технологиялари.

2.3. Таълим технологиялари ва педагогик маҳорат.

Таълим технологиялари ва педагогик маҳоратнинг назарий асослари. Таълим технологияси ва шахсга йўналтирилган таълим турлари. Замонавий таълим (модулли, муаммоли, интерфаол, ҳамкорликда ишлаш, индивидуал,

информацион) технологиялари. Олий таълим муассасаларида аудитория ва аудиториядан ташқари таълимни ташкил этиш. Педагогик мулоқот маданияти ва психологияси. Педагогнинг коммуникатив ва креатив қобилиятлари. Касбий компетентлик. Педагогик назокат ва одоб-ахлоқ. Педагогик техника. Нутқ техникаси ва маданияти. Педагогик низолар. Педагогик жараёни технологиялар лойиҳалаштириш.

2.4. Амалий хорижий тил.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2012 йил 10 декабрдаги “Чет тилларни ўрганиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисидаги” қарорининг моҳияти ва тарихий аҳамияти. Чет тилларда эркин сўзлаша оладиган мутахассисларни тайёрлаш тизимини тубдан такомиллаштириш. Жаҳон цивилизацияси ютуқлари ва дунё ахборот ресурсларидан фойдаланиш. Халқаро ҳамкорлик ва мулоқотларни ривожлантириш. Таълим тизимининг барча босқичларида чет тилларни узлуксиз ўрганишни ташкил қилиш. Чет тилини эгаллаш даражаларининг Европа системаси (CEFR) ва унинг учта асосий даражаси. Сўз бирикмалари атрофида мулоқот. Сўзлашув ва эшитиш қобилияти. Ишда, ўқишда, бўш вақтларда бўладиган суҳбат малакасини шакллантириш. Эркин касбий мулоқот. Чет тилида илмий мунозара. Туризмга оид мулоқот. Йирик, мураккаб матнлар ва уларни тушуна олиш кўникмаси. Фикрни раво ифодалаш. Чет тилида бўлган интернет матнларининг асосий ғоясини тушуниш. Таржима хусусиятлари. Оғзаки ва ёзма таржима.

2.5. Тестология асослари.

Тестология тушунчаси. Тестологиянинг тавсифи. Тестология ва унинг фаолият соҳалари. Тестологиянинг фан сифатида шаклланиш босқичлари.

Тест тузиш методикаси. Тестларнинг турлари, мазмуни ва кўрсаткич нормалари. Тестларнинг стандарт меъёрлари. Ёш нормалари. Гуруҳий нормалар. Нисбий норма. Фан соҳалари бўйича тест тузишнинг асосий тамойиллари, қоидалари, талаб ва мезон кўрсаткичлари. Ижтимоий-гуманитар ва аниқ-табиий фанлар бўйича тест тузиш тартиби. Тест саволларини Давлат тест марказига тақдим этиш форматлари.

2.6. Ҳаёт фаолияти хавфсизлиги.

Ҳаёт фаолияти хавфсизлиги ҳақида тушунча. Ҳаёт фаолияти хавфсизлиги фанининг мақсади ва вазифалари. Фаолият хавфсизлигини таҳлил қилиш. Ҳаёт фаолияти хавфсизлигининг асосий тушунчалари, мазмуни. Хавфлар, уларнинг таснифи. Фаолият хавфсизлигини таъминлаш тамойиллари, услублари. Фаолият хавфсизлиги психологияси. Ҳаёт фаолияти хавфсизлигини таъминлаш бўйича қабул қилинган меъерий-ҳуқуқий ҳужжатлар. Ўзбекистон шароитида техноген вазиятлар ва фавқулодда ҳолатларда таълим муассасаларида ходимлар, ўқувчи-талабалар ҳаракатини

ташқил этиш ва мувофиқлаштириш. Экологик маърифат ҳақида тушунча. Экологик таълим-тарбия мазмуни, методикаси. Экологик маданият ва уни барқарор тараққиётни таъминлашда тутган ўрни.

2.7. Ахборот хавфсизлиги.

Ахборот хавфсизлиги ва уни таъминлаш усуллари. Ахборот хавфсизлигини таъминлашнинг ҳуқуқий асослари. Ахборот хавфсизлиги турлари. Ахборот хавфсизлигини таъминлаш. Логин ва пароль тушунчаси. Идентификация ва аутентификация. Конфиденциал ахборот. Ахборот хавфсизлигининг концептуал модели. Ахборотларни ҳимоялашнинг криптографик усуллари. Электрон рақамли имзо ва ундан фойдаланиш. Интернет тизимидан олинаётган ахборотларнинг ишончлилиги, ўқув жараёнида Интернет манбаларидан фойдаланиш ва уларнинг ўқув мақсадларига мослиги.

III. Умуммутахассислик бўйича тайёргарлик модули

3.1. Замонавий қурилиш материаллари

Қуруқ аралашмалар. Қуруқ гипсли сувоқ аралашмалари. Қуруқ гипсли шпаклёвкали аралашмалар. Хўл аралашмалар. Гипскартон қопламалари. Гипскартон қопламаларини қўллаб юзаларни пардозлаш (Қуруқ қурилиш). Осма шифтлар. Пардадеворлар. Эгри сиртли ва ҳажмли элементлар, девор юзаларини гипскартон билан қоплаш ва уларда материал сарфини ҳисоблаш.

3.2. Қурилиш соҳасидаги инновациялар

Инновациялар ва инвестицияларнинг қурилиш фаолияти самарадорлигига таъсири таҳлили. Инвестициялар портфелини бошқаришнинг мазмуни, мақсади ва вазифалари. Инвестициялар киритиш қоидалари. Инновацияларни молиялаштиришнинг манбалари ва шакллари. Қурилишда инвестицион фаолияти самарадорлигининг қиёсий – таҳлилий кўрсаткичлари. Қурилишда инновацион лойиҳалар. Инновацион лойиҳалаштиришнинг асослари. Инновацион лойиҳаларнинг экспертизаси. Инвестицион ва инновацион лойиҳалар самарадорлигининг қиёсий – таҳлилий кўрсаткичлари. “Яшил қурилиш (Green construction)” ва “Яшил бино (Green building) тажрибаси. Қурилишда ресурс тежамкорлиги. Уй-жой қурилшининг намунавий лойиҳалари. Ривожланган давлатлар инновацион фаолият тажрибаси. АҚШнинг жаҳон қурилиш индустрияси ривожига етакчи ўрни ва тажрибаси, буларни белгиловчи асосий кўрсаткичлар. Япония қурилиш тажрибаси: инновацион лойиҳалари, денгиз маҳсулотларидан ташқари табиий бойлик қашшоқлиги. Японча ишлаб чиқаришнинг бошқарилиши хусусиятлари. Япония сифат назорати тажрибаси. Ғарбий Европа давлатлари қурилиш соҳасидаги инновация тажрибаси. Осиё “Аждоҳолари”: Гонконг, Сингапур, Тайвань ва Жанубий Корея Республкаси.

Осиё “Йўлбарслари”: Малайзия, Таиланд, Филиппин ва Индонезия инновация лойиҳалари.

3.3. Лойиҳалашда компьютер дастурларидан фойдаланиш

Компьютер графикаси AutoCAD тизими. Растр графикаси. Векторли графика. Техник таъминот . Дастурий таъминот. Компьютерда лойиҳалаш. AutoCAD график тизими. График пакет билан танишув. AutoCAD нинг компьютер дастурлар орасидаги ўрни. Зарур техник таъминот. AutoCAD нинг буйруқлари тизими. AutoCAD тизимини ўрнатиш. Ишчи стол. Бош меню. Экран менюси. Менюнинг функцияларининг таърифи. Расмлар файллари. Координаталар тизими. Расм лимитлари. Расм солиш кўшимча воситалари. Ёрдамчи сетка (тўр), объектларни (нарсаларни) ўзаро боғлаш воситалари. График примитивлар. Чизиклар чизиш. Абсолют, нисбий, кутбий ва цилиндрлик координаталар. Айланалар, ёйлар ва эллипслар чизиш. Кўпёкликлар, халқалар ва бўялган доираларни куриш. Мухаррирлик воситалари ўчириш, ўрин алмаштириш ва нусха олиш командалари.

Мураккаб мухаррирлик. Матнни расм ичига жойлаштириш. AutoCAD тизимидаги шрифтлар. Динамик матн. Катламлар бўйича бўлиниш. Чизик турларининг рангини ишлатиш. Масштабни созлаш ва чизма босмасини олиш. Уч ўлчамли моделлаш. Ўнг қўл коидаси. Уч ўлчамли проекцияда кўриш нуқтасини танлаш. Планада кўринишни ўрнатиш. Қаттиқ жисмли объектлар ва уларни мухаррирлаш буйруқлари. Уч ўлчамли конструкциялаш.

IV. Мутахассислик бўйича тайёргарлик модули

4.1. Биноларнинг энергия самарадорлигини ошириш масалалари

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида энергия тежамкор бинолар курилиши. Ўрта Осиё ҳудудининг иқлимий хусусиятлари ва уларнинг хоналарни микроклимини шаклланишига таъсири. Фуқаро биноларининг энергия самарадорлиги. Биноларнинг тўсиқ конструкциялари ва уларнинг иссиқлик изоляцияси. Замонавий иссиқликни изоляцияловчи материаллар. Биноларнинг ташқи тўсиқ конструкцияларини иссиқликдан ҳимоялаш. Биноларнинг энергетик паспорти.

4.2. Курилиш соҳасидаги долзарб масалалари

Курилишда меъёрий ҳужжатлар тизими. Курилиш маҳсулотларини стандартлаштириш, сертификациялаш ва сифат назорати.

V. Танлов фанлари модули

Курилиш (Био ва иншоотлар курилиши, Гидротехника курилиши, Курилиш материаллари ва конструкцияларини ишлаб чиқариш, Геодезия, картография ва кадастр) йўналиши бўйича тингловчиларнинг эҳтиёжидан

келиб чиқиб танлов фанлар модулининг таркибий қисми ва мазмуни белгиланади.

Амалий машғулотларни ташкил этиш бўйича кўрсатма ва тавсиялар

“Қурилиш (Бино ва иншоотлар қурилиши, Гидротехника қурилиши, Қурилиш материаллари ва конструкцияларини ишлаб чиқариш, Геодезия, картография ва кадастр)” йўналиши ўқув режасига мувофиқ амалий машғулотлар олий таълим тизимида ўқув жараёни ва ўқув-услугий фаолиятни моделлаштириш ҳамда олий таълим педагогикаси ва психологияси, электрон педагогика асослари, таълим технологиялари ва педагогик маҳорат, амалий хорижий тил, замонавий қурилиш материаллари, лойиҳалашда компьютер дастурларидан фойдаланиш, қурилиш соҳасидаги инновациялар, биноларнинг энергия самарадорлигини ошириш масалалари ўқув модуллари ҳамда мазкур йўналишдаги долзарб масалалар мавзулари доирасида олиб борилади. Амалий машғулотлар замонавий дидактик таъминот ва лаборатория жиҳозларига эга бўлган аудиторияларда ҳамда Интернет тармоғига уланган компьютер синфларида, етакчи лойиҳа ва қурилиш ташкилотларининг базаларида ташкил этилади.

Мустақил соатларни ташкил этишнинг шакли ва мазмуни

Тингловчи мустақил соатларни муайян модуллар хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда қуйидаги шакллардан фойдаланиб бажаради:

- Малакавий иш.
- Такдимот (танланган мавзу асосида такдимот тайёрланади).
- Мутахассислик фани бўйича ўқув-дидактик материаллар тайёрлаш.
- Мутахассислик фани бўйича машғулотлар ишланмаларини лойиҳалаш.
- Ижодий топшириқлар ишлаб чиқиш.

Малакавий иш мазмуни танланган мавзуга мос бўлиб, уни бажаришда қуйидагиларга эътибор берилади:

Таркиби:

- титул варағи;
- кириш;
- асосий қисм;
- хулоса;
- фойдаланган адабиётлар рўйхати;
- илова (интернет тармоғидан олинган маълумотлар, амалий материаллар нусхалари, дарс ишланмаси ва б.).

Мазмуни:

- тавсия қилинган адабиётларни мутоала қилиш;
- мутахассислик фанларида инновациялардан фойдаланиш;
- мультимедия дарсликларини яратиш мезонлари;
- талаба билан индивидуал ишлашда педагогик маҳорат;
- касбий педагогика муаммолари;
- интернетда мавзуга оид маълумотларни излаш ва мутоала қилиш;

- малака ошириш курси давомида мустақил дарс олиб бориш;
- дарснинг маърузаси, тарқатма материаллари, технологик харитасини тайёрлаш;

- касбий педагогиканинг услубий таъминоти муаммолари;
- педагогик фаолиятда анъанавийлик ва инновациялар;
- ўзбек педагогик услубиёти ва унинг модернизацияси.

Малакавий иш мазмуни ва шакли йўналиш таркибидаги модуллар хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда кенгайтирилиши ва ўзгартирилиши мумкин.

Тавсия этилаётган малакавий иш мавзулари:

1. Компьютер тармоқлари.
2. Ахборот – коммуникация технологиялари воситалари ва уларни таълим жараёнида қўллаш имкониятлари.
3. Электрон ўқув-методик материаллар мажмуаси, унинг тузилмаси ва таркиби.
4. Таълим жараёнида интерактив технологиялардан фойдаланиш.
5. Интернет тармоғидаги таълимга оид порталлар.
6. Педагогик дастурий воситалар.
7. Аудиовизуал технологиялар.
8. Аудиовизуал ахборот манбалари.
9. Капитал қурилишда инновациянинг асосий тушунчалари, мақсадлари ва вазифалари.
10. Қурилишда инновацион менежментнинг усуллари ва вазифалари.
11. Қурилишда ИТТИР ни ташкил қилиш ва лойиҳалаштириш.
12. Қурилиш корхоналарида янгиликларни ишлаб чиқиш, татбиқ этиш ва яратишни бошқариш.
13. Ривожланган мамлакатларнинг таълим соҳасидаги инновациялари.
14. Микроиқлим параметрларини мажмуали психофизиологик баҳолаш. Қулай ҳарорат-намлик зоналари.
15. Энергия сақловчи ҳажмий-тархий ечимлар соҳасида тарихий миллий мерослар.
16. Инверсион томларнинг конструкциялари.
17. Замонавий қуёшдан ҳимояловчи воситалар.
18. Замонавий самарали иссиқликни изоляцияловчи материаллар (классификацияси, асосий хоссалари ва характеристикалари).
19. Қурилиш соҳасининг халқаро меъёр ва қоидалари.

Дастурнинг информацион-методик таъминоти

Модулларни ўқитиш жараёнида замонавий методларининг, педагогик ва ахборот технологияларининг қўлланилиши:

- модулларнинг барча маърузалари бўйича замонавий компьютер технологиялари ёрдамида мультимедияли тақдирот тайёрлашни;
- амалий машғулотларда педагогик ва ахборот-коммуникация технологияларидан кенг фойдаланишни;
- тингловчиларнинг илғор тажрибаларини ўрганишни ва оммалаштиришни назарда тутди.

Адабиётлар:

1. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. – Т.: Ўзбекистон, 1998
2. И.А.Каримов. Янгича фикрлаш ва ишлаш–давр талаби, 5-жилд.– Т.: Ўзбекистон, 1997.
3. И.А.Каримов. Хавфсизлик ва барқарор тараққиёт йўлидан. 6-жилд. – Т.: Ўзбекистон, 1998.
4. И.А.Каримов. Биз келажагимизни ўз қўлимиз билан қурамыз, 7-жилд. – Т.: Ўзбекистон, 1999.
5. И.А.Каримов. Оллоҳ қалбимизда, юрагимизда. – Т.: Ўзбекистон, 1996.
6. И.А.Каримов. Озод ва обод Ватан эркин ва фаровон ҳаёт пировард мақсадимиз, 8-жилд. – Т.: Ўзбекистон, 2000.
7. И.А.Каримов. Ватан равнақи учун ҳар биримиз маъсулмиз, 9-жилд. – Т.: Ўзбекистон, 2001.
8. И.А.Каримов. Миллий истиқлол мафкура – халқ эътиқоди ва буюк келажакка ишончдир. – Т.: Ўзбекистон, 2000.
9. И.А.Каримов. Истиқлол ва маънавият. – Т.: Ўзбекистон, 1994.
10. И.А.Каримов. Тарихий хотирасиз келажак йўқ. – Т.: Шарқ, 1998.
11. И.А.Каримов. Юксак маънавият – енгилмас куч. Т.: «Маънавият». – Т.: 2008.-176 б.
12. И.А.Каримов. Ўзбекистон мустақилликка эришиш остонасида. Т.: «Ўзбекистон». –Т.: 2011.-440 б.
13. Миллий истиқлол ғояси: асосий тушунча ва тамойиллар.- Т.:Ўзбекистон, 2000.
14. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2006 йил 16-февралдаги “Педагог кадрларни қайта тайёрлаш ва уларни малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш тўғрисида”ги 25-сонли Қарори.
15. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2011 йил 20 майдаги “Олий таълим муассасаларининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш ва юқори малакали мутахассислар тайёрлаш сифатини тубдан яхшилиш чора-тадбирлари тўғрисидаги” ПҚ-1533-сон қарори.
16. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2012 йил 26 сентябрдаги “Олий таълим муассасалари педагог кадрларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 278-сонли қарори.
17. Арипов М. Интернет ва электрон почта асослари.- Т.; 2000 й. 218 б.
18. Азизходжаева Н.Н. «Педагогик технология ва педагогик маҳорат» Чўлпон: 2005й. 213 б.
19. Белкин А.С., Жаворонкова В.Д., Зиминова И.С. Конфликтология: Наука о гармонии. – Екатеринбург, 1995. 312 с.
20. Воронин Г.Л. Конфликты в школе.// Социологические исследования, 1994. - № 3
21. Гимпель Н.Л. Условия продуктивного разрешения педагогического конфликта // Психология обучения. – 2002, №7. С. 12-16.

22. Гордон Драйден, Джанет Вос. Революция в обучении. – перевод с англ. – М.: Парвинэ, 2003 – 670 с.
23. Гусева А.И. Работа в локальных сетях. - М.: 1996. 218 с.
24. Гуломов С.С., А.Х.Абдуллаев. “Виртуальные стенды для имитации функций учебных мастерских и лабораторных установок”. МВССО. Т.,2002. 98 с.
25. Сатторов. А. “Информатика ва ахборот технологиялари”. - Академик лицей ва касб – ҳунар коллежлар учун дарслик. – Т.: Ўзбекистон, 2002 й. 325 б.
26. Саттаров И., Б.Ғ.Қодиров, У.Ш.Бегимқулов. “Компютерда лаборатория ишлари”. Т. ТДПУ нашриёти. 2002 й. 143 б.
27. Толипов Ў., Усмонбоева М. Педагогик технологияларнинг тадбиқий асослари – Т.: 2006 й. 163 б.
28. Умумий психология. - А.В. Петровский таҳрири остида - Т.: Ўқитувчи, 1992 . 329 б.
29. Усмонова Э.З. Ўқувчиларда мустақил тафаккурни қандай шакллантириш мумкин? - Т.: ТДПУ, 2000 й. 122 б.
30. Холмуродов Р.И., М.Ҳ, Лутфуллаев. “Замонавий ахборот технологиялари асосида ўқитиш”, Т.,ЎзРФА «Фан», 2003 й. 176 б.
31. Чернышев А.С. Практикум по решению конфликтных педагогических ситуаций. – М., 1998 г. 221 с.
32. Шугуров М.В. Социальный конфликт и самоосуществление личности. – Саратов, 1994 г. 236 с.
33. Югай А.Х. Лабораторно-практические занятия по психологии - Т.: ТДПУ, 2008 г. 92 с.
34. Юлдашев У.Ю.Боқиев Р.Р. Зокирова Ф.М.Информатика-Т.,2002й.163 б.
35. Глобальные тенденции развития человечества до 2015 года. «У-Фактория». Екатеринбург. 2002. -119 с.
36. Иванов И. Россия в современном мире. Ответы на вызовы XXI века. М.: 2004.
37. Мир на рубеже тысячелетий (прогноз развития мировой экономики до 2015 г.). – М.: Издательский Дом «НОВЫЙ ВЕК». 2001. - 592 с.
38. Кортунув С.В. Диалектика национальной и международной безопасности: некоторые методологические проблемы. // «ПОЛИС». 2009. № 1.С.118-129.
39. Гиясов Б., Камилъджанов А., Мустапова Х. Международные отношения и дипломатия на современном этапе.Т.: «Kuro-print». 2009. -318 с.
40. Поцелуев С.П. Власть как диалог или диалог безвласти? К актуальным аспектам политической философии. // «ПОЛИС». 2010. № 1.С.70-81.
41. К.Шониёзов Ўзбек халқининг шаклланиш жараёни -Т.: Фан, 2001. 64-98 бетлар.
42. Қ. Усмонов, М. Содиқов.С. Бурхонова. Ўзбекистон тарихи. Дарслик.. –Т.: Иқтисод-молия, 2006.
43. А.Иброхимов. Биз ким, ўзбеклар ... -Т.: Шарқ, 2000, 55-66 бетлар.

44. Муртазаева Р.Х. История Узбекистана. Учебник. -Т.: 2005.
45. Қ.Усмонов, М.Содиқов, С. Бурҳонова. Ўзбекистон тарихи. Дарслик.. – Т.: Иқтисод-молия, 2006.
46. Қ.Усмонов, М.Содиқов, Н. Обломуродов. Ўзбекистон тарихи. Ўқув кўлланма. –Т.: Мерос, 2002, 171-194 бетлар.
47. Қ. Усмонов, М. Содиқов.С. Бурхонова. Ўзбекистон тарихи. Дарслик.. –Т.: Иқтисод-молия, 2006.
48. Азамат Зиё. Ўзбек давлатчилиги тарихи -Т.: Шарқ, 2000. 151-171 бетлар.
49. Ахмадшоева М., Нажимов М. Ҳуқуқ нима? -Т. ТДЮИ, 2003.-356.
50. Ахмадшоева М. Фуқаролик жамиятининг иқтисодий ва ҳуқуқий асослари //Давлат ва ҳуқуқ журналі. № 2 (18). 2004. -4-6 с.
51. Ҳ.Б.Бобоев. Ҳ.Т.Одилқориев.-Т.:Иқтисодиёт ва ҳуқуқ дунёси 2000.- 528 б.
52. Исломов З.М. Ҳуқуқ тушунчаси, моҳияти, ижтимоий вазифаси. Ўқув кўлланма. -Т.: ТДЮИ, 2004. -138 б.
53. Исломов З.М. Фуқаролик жамияти: кеча, бугун, эртага. –Тошкент: ТДЮИ, 2002, 7 б.
54. Одилқориев Х. Конституция ва фуқаролик жамияти.-Т.;Шарқ, 2002.- 320 б.
55. Таджиханов У., Одилқориев Х. Давлат ва ҳуқуқ назарияси таъриф ва чизмаларда: Ўқув кўлланма - Т.: Ўзбекистон Республикаси ИИВ Академияси, 2002.
56. Комплектные системы КНАУФ. Подвесные потолки поэлементной сборки из гипсокартонных листов на деревянном и металлическом каркасах для жилых, общественных и производственных зданий. Гармонизированный для РУз. Вып. 1. Серия 1.045.9-2.00. Альбом рабочих чертежей. 2002. — 72 б.
57. Парикова Е.В. и др. Материаловедение (сухое строительство) Москва., ИЦ «Академия» 2010 – 300 б.
58. ГОСТ 6266-97. Листы гипсокартонные.
59. Рычкова Н.В. “Маркетинговые инновации” – М.: КНОРУС, 2009, -451 с.
60. Под ред. А.К. Казанцева, Д.А. Рубвальтера. “Государственно – частное партнерство в научно инновационной сфере” /–М.: ИНФРА – М, 2009, - 300 б.
61. Мухамедьяров А.М. “Инновационный менеджмент” – М.: Инфра – М, 2008, - 212 б.
62. Собирова З.З. “Инновацион менеджмент” ўқув - услубий мажмуа. –Т.: ТДИУ. 2010, - 198 б.
63. Богословский В. Н., Кувшинов Ю. Я., Малявина Е. Г.- Теплотехнический расчет наружных ограждений и расчет теплового режима здания. – М.: МГСУ, 1996 й. - 140 б.
64. Савин В.К. Строительная физика: энергоперенос, энергоэффективность, энергосбережение.- М.: Лазурь, 2005.- 432 б.

65. Щипачева Е.В., Щипачева Ю.А., Шаумаров С.С. Техническая эксплуатация зданий / Ўқув-услугий қўлланма – Тошкент: ТТЙМИ, 2010 й. - 154 б.

66. ШНК 2.08.01-05 “Жилые здания” Т.: Госкомархитектстрой, Т.,2005 й.

67. КМК 2.08.02 -96 “Общественные здания и сооружения” Т.: Госкомархитектстрой, Т.,1996 г

Интернет маълумотлари:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг Матбуот маркази сайти: www.press-service.uz

2. Ўзбекистон Республикаси Давлат Ҳокимияти портали: www.gov.uz

3. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari izohli lug'ati, 2004, UNDP DDI: Programme www.lugat.uz, www.glossaiy.uz

4. Ўзбек интернет ресурсларининг каталоги: www.uz

5. Infocom.uz электрон журнали: www.infocom.uz

6. <http://www.bank.uz/uz/publisIVdoc/>

7. www.press-uz.info

8. <http://www.uforum.uz/>

9. Axborot resurs markazi <http://www.assc.uz/>

10. <http://www.xabar.uz>

11. www.ziyonet.uz

12. www.edu.uz

13. www.nuu.uz